

SDE Analiz

AB'ye Katılım Öncesi ve Sonrası Uyum Süreçleri

Dilek YİĞİT

İçindekiler:

Yönetici Özeti.....	3
Giriş.....	5
AB'ye Katılım-Öncesi Uyum Süreci	6
AB'ye Katılım-Sonrası Uyum Süreci.....	11
Sonuç.....	19
Sonnotlar	21

Yönetici Özeti

AB ile üyelik müzakereleri devam eden Türkiye hâlihazırda Birliğe "katılım-öncesi" uyum sürecindedir. AB uyum süreci, Birliğe katılımı sona ermeyeceğinden, Türkiye'nin AB üyesi olmasıyla "katılım-sonrası" uyum süreci başlayacaktır. Katılım Antlaşması'nın geçiş süreçlerini düzenleyen hükümleri kapsamında Türkiye ile AB üyesi devletler arasında akdedilecek Katılım Antlaşması, ülkemizin "katılım-sonrası" uyum sürecini düzenleyecektir. AB'nin beşinci genişlemesinin her iki dalgasında (2004 ve 2007) yer alan devletler ile akdedilen Katılım Antlaşmaları'nda öngörülen geçiş süreçleri ve uygulamaları, Türkiye için, Müzakere Pozisyon Belgeleri'nin hazırlanmasında ve Katılım Antlaşması'nda yer alacak geçiş süreçlerini düzenleyecek hükümlerin müzakeresinde örnek teşkil etmektedir. Diğer taraftan, "katılım-sonrası" uyum sürecine ilişkin Avrupa Adalet Divanı nezdinde görülen davalar, Katılım Antlaşması hükümlerine istinaden AB kurumları tarafından gerçekleştirilen ve yeni üyelerin Birliğe adaptasyonuna yönelik hukuki tasarrufların üye devletler ve AB kurumları arasında ihtilaf konusu olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılım öncesi uyum süreci, Katılım sonrası uyum süreci, Müzakere fasılları

Giriş

AB'ye uyum süreci, 1993'de Avrupa Konseyi (European Council) tarafından aday ülkeler için belirlenen Kopenhag Kriterlerini pratiğe geçirme süreci olarak tanımlanabilir. Ancak bir aday ülkenin AB'ye uyumu -özellikle de yeni üyelerin AB politikalarının dışında kalma (opt-out) hakkı olmamaları nedeniyle- katılım sonrasında da devam etmektedir. Dolayısıyla, AB'ye uyum süreci, "katılım-öncesi" ve "katılım-sonrası" olarak iki aşamalıdır. Katılım- öncesi uyum sürecinin temel unsuru, aday ülkenin Kopenhag Kriterleri'ni karşılama kapasitesinin AB nezdinde yakından izlenerek değerlendirilmesidir. Bu süreç, AB'nin aday ülkeye dair açıkladığı İlerleme Raporları ve Katılım Ortaklığı Belgeleri ile aday ülkelerce hazırlanan Ulusal Programlar aracılığıyla izlenmekte ve değerlendirilmektedir. Katılım-sonrası uyum takvimi ise aday ülke ile akdedilen Katılım Antlaşması'ndaki hükümler çerçevesinde düzenlenmektedir.

Bu çalışma "katılım-öncesi" ve "katılım-sonrası" uyum süreçlerinin genel özelliklerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Birinci bölümde katılım-öncesi uyum sürecinin özellikleri, ikinci bölümde de katılım-sonrası uyum sürecinin uygulanmasını ifade eden geçiş aşamaları AB'nin son genişlemesi çerçevesinde incelenecektir. Ayrıca, katılım-sonrası uyum sürecinde AB ve üye ülkeler arasındaki hukukî ihtilafları göstermesi bakımından Avrupa Adalet Divanı'nda görülen bazı davalara "örnek" olarak değinilecektir.

AB'ye uyum süreci, "katılım-öncesi" ve "katılım-sonrası" olarak iki aşamalıdır. Katılım- öncesi uyum sürecinin temel unsuru, aday ülkenin Kopenhag Kriterleri'ni karşılama kapasitesinin AB nezdinde yakından izlenerek değerlendirilmesidir.

AB'ye Katılım-Öncesi Uyum Süreci

Maastricht Antlaşması ile AB; özgürlük, demokrasi, insan hakları ve temel özgürlükler ile hukuk devleti ilkelerine saygılı herhangi bir Avrupa ülkesinin Birlik üyesi olmak üzere başvurabileceğini hükme bağlamaktadır.

AB'ye katılım-öncesi uyum süreci, ilgili ülkenin tam üyelik başvurusunun kabul edilerek "aday" statüsünün tanınması ile başlamaktadır. Katılım anına kadar devam eden katılım-öncesi uyum sürecinin temel özelliği, aday ülkeden Kopenhag Kriterleri'ni karşılamasıdır.

1992'de imzalanan Maastricht Antlaşması ile Avrupa Toplulukları, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Adalet ve İçişlerinde İşbirliği olarak üç sütun üzerinde yükselen AB; özgürlük, demokrasi, insan hakları ve temel özgürlükler ile hukuk devleti (rule of law) ilkelerine saygılı herhangi bir Avrupa ülkesinin Birlik üyesi olmak üzere başvurabileceğini hükme bağlamaktadır.¹ Bu bağlamda, 1993'de Kopenhag'da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi'nde AB adayı ülkenin üyelik için gerçekleştirmesi gereken ilkeler tespit edilmiştir. Kopenhag Kriterleri olarak bilinen bu ilkeler:

- Demokrasi, hukuk devleti, insan hakları ve azınlık haklarına saygıyı garanti edecek istikrarlı kurumlar,
- İşleyen piyasa ekonomisi ile Birlik içinde rekabet baskısıyla başa çıkma kapasitesi,
- AB müktesebatı (acquis communautaire) yükümlülüklerini üstlenebilme yeteneğidir.²

Bununla birlikte, Sonuç Bildirgesi'nde Birliğin yeni üyeleri hazmetme kapasitesinin Birlik ve aday ülkelerin genel çıkarı için önemli bir husus olduğunun belirtilmesi,³ bu kapasitenin de bir başka kriter olup olmadığı tartışmalarını yaratmıştır. AB'nin iki aşamada gerçekleştirilen son genişlemesinin Birlik içinde "*enlargement fatigue*" yarattığını düşünenlere göre, "hazmetme" ya da "entegrasyon" kapasitesi" Kopenhag Kriterleri arasındadır. Aralık 1995'te Madrid'de gerçekleştirilen Avrupa Konseyi'nde ise, aday ülkelerin AB kural ve uygulamalarını yürürlüğe koyabilecek kapasitede olmaları ve entegrasyon koşullarını sağlayacak idarî yapılanmaları

SDE Analiz

benimsemeleri gerektiği vurgulanmıştır.⁴ Bu bağlamda Dimitrova, Kopenhag Kriterleri'ne ek bir idarî kriterin getirilmiş olduğunun altını çizmektedir.⁵

Temel olarak katılım-öncesi uyum sürecini şekillendiren iki unsur vardır: Birincisi aday ülkenin Kopenhag Kriterleri'ni karşılama kapasitesinin izlenip değerlendirilmesi iken ikincisi katılım müzakerelerinin sürdürülmesidir. Katılım-öncesi uyum sürecinde Komisyon, aday ülkenin AB'ye uyumunu değerlendirmek suretiyle "İlerleme Raporları" hazırlayarak aday ülkenin uyum performansı hakkında Avrupa Parlamentosu (AP) ve Konsey'i bilgilendirmekte; aday ülke ise, uyum sürecine ilişkin takvimi ve müzakere fasılları kapsamında önceliklerin gerçekleştirilmesine ilişkin maliyetleri hazırladıkları "Ulusal Programlar" aracılığıyla açıklamaktadır.⁶

Katılım müzakereleri, AB müktesebatının müzakere edilmesini değil⁷ müktesebatının kabul ve uygulanmasına ilişkin koşulların ve uyum takviminin müzakere edilmesini ifade etmektedir. Müzakereler aşağıda sıralanan müktesebat başlıkları kapsamında yürütülmektedir.⁸

1	Malların Serbest Dolaşımı
2	İşçilerin Serbest Dolaşımı
3	İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunum Serbestisi
4	Sermayenin Serbest Dolaşımı
5	Kamu Alımları
6	Şirketler Hukuku
7	Fikri Mülkiyet Hukuku
8	Rekabet Politikası
9	Malî Hizmetler
10	Bilgi Toplumu ve Medya
11	Tarım ve Kırsal Kalkınma
12	Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı
13	Balıkçılık
14	Ulaştırma Politikası
15	Enerji
16	Vergilendirme
17	Ekonomik ve Parasal Politika
18	İstatistik
19	Sosyal Politika ve İstihdam
20	İşletme ve Sanayi Politikası
21	Trans-Avrupa Ağları
22	Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
23	Yargı ve Temel Haklar
24	Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
25	Bilim ve Araştırma
26	Eğitim ve Kültür
27	Çevre
28	Tüketicinin ve Sağlığının Korunması

Komisyon, aday ülkenin AB'ye uyumunu değerlendirmek suretiyle "İlerleme Raporları" hazırlayarak aday ülkenin uyum performansı hakkında AP ve Konsey'i bilgilendirmekte; aday ülke ise, uyum sürecine ilişkin takvimi hazırladıkları "Ulusal Programlar" aracılığıyla açıklamaktadır.

SDE Analiz

29	Gümrük Birliği
30	Dış İlişkiler
31	Dış, Güvenlik ve Savunma Politikaları
32	Malî Kontrol
33	Malî ve Bütçesel Hükümler
34	Kurumlar
35	Diğer Konular

Müzakerelerin ilk aşamasını "tarama süreci" oluşturmaktadır. Tarama sürecinin amacı, her bir fasıl kapsamında aday ülke mevzuatının incelenip Avrupa müktesebatının aday ülkeye tanıtılırken müktesebat uyumunda sorun olabilecek alanların tespit edilmesidir. Bu süreci müteakiben Komisyon, her fasıl için hazırladığı "Tarama Raporu"nu AB Konseyi'ne sunmaktadır. Komisyon, tarama raporlarında müzakerelerin açılması için aday ülkenin başlangıç ölçülerini (opening benchmarks) karşılamasını ya da kapanış ölçülerini (closing benchmarks) karşılamasını tavsiye etmektedir. Katılım müzakerelerinde aday ülke, fasıl kapsamında Avrupa müktesebatına uyum açısından pozisyonunu gösteren Müzakere Pozisyon Belgesi'ni hazırlamaktadır. Aday ülkenin durumunda Komisyon'un önerisini temel alan Konsey ise "Ortak Pozisyon Belgesi"ne nihai halini vererek, aday ülkeye göndermektedir.⁹ Aday ülke, müzakere pozisyonlarında uyum sağlamakta zorlanabilecekleri müktesebat başlıklarında geçiş süreci talep edebilirler. Geçiş süreci talebi halinde Komisyon, aday ülke ilgili AB müktesebatına uyum sağlamanın etkilerini değerlendiren "etki analiz raporlarını müzakere pozisyonlarına" eklemektedir.¹⁰ Dolayısıyla Müzakere Pozisyon Belgesi, taraflar arasında akdedilecek olan Katılım Antlaşması'nın katılım-sonrası uyum sürecini düzenleyecek hükümlerine de yön vermektedir.

İlerleme Raporları ilk kez 1998'de hazırlanmış olup her aday ülkenin katılımının gerçekleşmesine kadar her yıl düzenli olarak hazırlanmaktadır. İlerleme Raporları ile aday ülkenin üyelik şartlarını karşılamak üzere AB müktesebatına uyum sağlamasına yönelik bir önceki yıl gerçekleştirdiği ilerlemeler değerlendirilirken aday ülkenin üyelik yolundaki ilerlemelerinin birbirleri ile kıyaslanması imkânı da sağlanmaktadır. İlerleme Raporlarının önceki yılın değerlendirilmesi suretiyle geçmişe yönelik olması nedeniyle, aday ülkeye geleceğe yönelik çalışma planı sunmak amacıyla Katılım Ortaklığı Belgeleri hazırlanmaktadır. Böylece aday ülke için kısa ve orta dönemli öncelikler tespit edilmektedir. Katılım Ortaklığı Belgeleri rehberliğinde aday ülke tarafından AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Ulusal Programlar¹¹ hazırlanmaktadır. Ulusal Programlar incelendiğinde, içeriğinin, Kopenhag Kriterleri'ne paralel düzenlendiği görülmektedir. Ulusal Program içeriği;

- Siyasî Kriterler
- Ekonomik Kriterler

İlerleme Raporları ile aday ülkenin üyelik şartlarını karşılamak üzere AB müktesebatına uyum sağlamasına yönelik bir önceki yıl gerçekleştirdiği ilerlemeler değerlendirilirken aday ülkenin üyelik yolundaki ilerlemelerinin birbirleri ile kıyaslanması imkânı da sağlanmaktadır.

SDE Analiz

- Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği

şeklinde düzenlenmektedir. Ulusal Program'da müzakere fasılları kapsamında yer alan ulusal mevzuatın AB müktesebatına uyum takvimi, Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği başlığı altında verilmektedir. Böylelikle, aday ülkenin AB müktesebatına hangi yasal düzenlemeler ile ne zaman uyum sağlayacağı Ulusal Programlar aracılığıyla görülmektedir. Bir başka deyişle Ulusal Programlar, katılım-öncesi uyum sürecinin takvimi olarak tanımlanabilir.

AB tarafından aday ülkenin katılım-öncesi uyum süreci yakından izlenirken bir fasılda müzakerelerin geçici olarak kapatılması, tüm üye ülkelerin anılan fasıl kapsamında aday ülkenin performansının "tatmin edici" olduğu hususunda görüş birliği içinde olmalarına bağlıdır. Müzakerelerinin tamamen kapatılması ise tüm fasıllara dair müzakere sürecinin tamamlanması ile gerçekleşmektedir. Komisyon bu durumu "*nothing is agreed until everything is agreed*"¹² ilkesi olarak ifade etmektedir. Vachudova, katılım-öncesi uyum sürecinin üç temel özelliği olduğunu belirterek bu özellikleri, "*Asymmetric interdependence*," "*enforcement*" ve "*meritocracy*" olarak sıralamaktadır.¹³

"*Asymmetric interdependence*" aday ülkenin ekonomik refahının sağlanmasında AB'ye büyük ölçüde bağımlı olmasını, ancak Birliğin aday ülkeye aynı ölçüde bağımlılığının söz konusu olmadığını ifade etmektedir. Vachudova, söz konusu asimetrik ilişkinin Birliğe, aday ülkeyi genişleme dışında tutma tehdidinde bulunabilme imkânı sağladığının altını çizmektedir.¹⁴ "*Enforcement*" aday ülkenin, ulusal politikalarını AB'nin denetim ve değerlendirilmesine açmasını ifade etmektedir. Vachudova'nın da ifade ettiği gibi, katılım-öncesi uyum süreci, aday ülkenin AB politikalarına bağlılığını kanıtlamasına ve Birliğin ise aday ülkenin üyelik yükümlülüklerini yerine getirebileceği hususunda tereddütlerinden kurtulmasına yönelik bir süreçtir.¹⁵ *Asymmetric interdependence ve enforcement*, üyelikte "koşulluluk" prensibinin altını çizmektedir. AB'nin genişleme politikasında koşulluluk, aday ülkenin Birliğin kendisinden beklediği reformları gerçekleştirdiği taktirde kendisine üyelik perspektifinin sağlanmasını ve kendisinden beklenen reformları gerçekleştirmede başarısız olduğunda katılım sürecinin durdurulması ya da yavaşlatılmasını ifade etmektedir.¹⁶ Schimmelfening ve Sedelmeier katılım sürecinde uygulanan bu prensibin, AB'yi aday ülkeler üzerinde "dönüştürücü güç" haline getirdiğini vurgulamaktadırlar.¹⁷ *Meritocracy* ise tüm aday ülkeler aynı kriterlere tabii tutulsa da, herhangi bir aday ülkenin üyelik aşamasındaki yerinin, üyelik kriterlerini gerçekleştirmedeki kabiliyeti tarafından belirlendiğini ifade eden bir katılım-öncesi uyum süreci özelliğidir. Anılan özellik AB'nin son ve en büyük genişlemesinde gözlemlenirken 2004'deki genişlemede AB üyesi olan Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine kıyasla Birliğe uyum süreci

**"Asymmetric interdependence"
aday ülkenin ekonomik refahının sağlanmasında AB'ye büyük ölçüde bağımlı olmasını, ancak Birliğin aday ülkeye aynı ölçüde bağımlılığının söz konusu olmadığını ifade etmektedir.**

AB'ye Katılım Öncesi ve Sonrası Uyum Süreçleri

10

daha zor ve uzun süren Bulgaristan ve Romanya'nın¹⁸ üyeliği 2007'de gerçekleşebilmiştir. Meritocracy'nin en son örneği ise 16 Temmuz 2009'da AB'ye üyelik başvurusunu yapan İzlanda'nın AB'ye üyelik sürecinde gözlemlenmektedir. İzlanda'nın Ekim 2005'den itibaren katılım müzakereleri devam eden Hırvatistan ile AB'ye üye olabileceği yönündeki açıklamalar¹⁹ bu özelliği açıkça yansıtmaktadır.

Katılım-öncesi uyum süreci, Katılım Antlaşması'nın aday ülke ve üye ülkelerin tamamı tarafından imzalanması ve Antlaşmanın her üye ülkenin Anayasa kurallarına göre onaylanması sonrası sona ererken Katılım Antlaşması hükümleri ile düzenlenen "katılım-sonrası" uyum süreci başlamaktadır.

***Katılım-
öncesi uyum
süreci, Katılım
Antlaşması'nın
aday ülke ve
üye ülkelerin
tamamı tarafından
imzalanması
ve Antlaşmanın
her üye ülkenin
Anayasa
kurallarına göre
onaylanması
sonrası sona
ererken "katılım-
sonrası"
uyum süreci
başlamaktadır.***

SDE Analiz

AB'ye Katılım-Sonrası Uyum Süreci

Katılım-sonrası uyum süreci uygulamasının nedeni, aday ülkelerin daha önce Avrupa Para Birliği'ne ve Schengen Alanına katılmamak gibi bazı üye ülkelere tanınan "opt-out" hakkından yoksun olmaları ve özel koşulları nedeniyle herhangi bir AB hukuk düzenlemesine katılım anında uyum sağlayamayacak olmalarıdır. Dolayısıyla aday ülke, AB'nin herhangi bir politikasına katılmamayı değil ancak katılımı geciktirmeyi talep edebilir.²⁰ Dolayısıyla katılım-sonrası uyum süreci, geçiş aşamalarının uygulanması ve tamamlanmasını içermekte olup bu aşamaların her bir yeni üye ülke için aynı olmaması, katılım-sonrası uyum sürecinde yeni üyeler arasında "differentiation"²¹ enstrümanının benimsendiğini göstermektedir. Diğer taraftan, AB üyesi ülkeler de Birliğe katılım sağlayan yeni üyenin sahip olması gereken haklarını kullanmasını geciktirebilir. Bu durumun açık örneği, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri işçilerinin, ülkelerinin AB'ye katılımından itibaren serbest dolaşım hakkından faydalanamamaları, serbest dolaşımın sağlanması için aşamalı geçiş süreçlerinin uygulanmasıdır. Hâlbuki AB, aynı genişleme dalgasındaki Güney Kıbrıs ve Malta için işçilerin serbest dolaşımını geciktirmeye yönelik geçiş süreci uygulaması talebinde bulunmamıştır.²²

AB'nin beşinci genişlemesinin ilk dalgasını oluşturan aday ülkeler ile akdedilen Katılım Antlaşması'nın²³ 24. maddesinde²⁴ geçiş önlemlerinin Antlaşma Eklerinde yer alan hükümlerle düzenlendiği belirtilmektedir. Söz konusu Ekler, her bir yeni üye ülke ile akdedilen özel düzenlemeleri içermektedir. Tablo 1'de, beşinci genişlemenin ilk dalgasındaki ülkeler için geçiş süreçleri uygulanan fasıllar gösterilmektedir.

AB'nin beşinci genişlemesinin ilk dalgasını oluşturan aday ülkeler ile akdedilen Katılım Antlaşması'nın 24. Maddesinde geçiş önlemlerinin Antlaşma Eklerinde yer alan hükümlerle düzenlendiği belirtilmektedir.

SDE Analiz

Tablo 1: Beşinci Genişlemenin Birinci Dalgasındaki Ülkeler İçin Geçiş Süreci Fasılları

Yeni Üye	Geçiş Süreci Fasılları
Çek Cumhuriyeti	Kişilerin Serbest Dolaşımı Sermayenin Serbest Dolaşımı Tarım Ulaştırma Politikası Vergilendirme Enerji Çevre
Estonya	Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Tarım Balıkçılık Ulaştırma Politikası Vergilendirme Enerji Çevre
Güney Kıbrıs	Malların Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Rekabet Politikası Tarım Ulaştırma Politikası Vergilendirme Enerji Çevre
Letonya	Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Tarım Balıkçılık Ulaştırma Politikası Vergilendirme Sosyal Politika ve İstihdam Enerji Çevre
Litvanya	Malların Serbest Dolaşımı Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Tarım Balıkçılık Ulaştırma Politikası Vergilendirme Enerji Çevre

Macaristan	Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Rekabet Politikası Tarım Ulaştırma Politikası Vergilendirme Çevre Gümrük Birliği
Malta	Malların Serbest Dolaşımı Kişilerin Serbest Dolaşımı Rekabet Politikası Tarım Balıkçılık Ulaştırma Politikası Vergilendirme Sosyal Politika ve İstihdam Enerji Çevre Gümrük Birliği
Polonya	Malların Serbest Dolaşımı Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Rekabet Politikası Tarım Balıkçılık
Slovenya	Malların Serbest Dolaşımı Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Tarım Vergilendirme Sosyal Politika ve İstihdam Enerji Çevre
Slovakya	Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Rekabet Politikası Tarım Ulaştırma Politikası Vergilendirme Enerji Çevre

Kaynak: Official Journal, L 236, Cilt 46, 23 September 2003 (Katılım Antlaşması Ekleri'nden derlenmiştir)

Tablo 2: Beşinci Genişlemenin İkinci Dalgasındaki Ülkeler İçin Geçiş Süreci Fasılları

Yeni Üye	Geçiş Süreci Fasılları
Bulgaristan	Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Tarım Ulaştırma Politikası Vergilendirme Sosyal Politika ve İstihdam Enerji Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri Çevre
Romanya	Kişilerin Serbest Dolaşımı Hizmet Sunum Serbestisi Sermayenin Serbest Dolaşımı Rekabet Politikası Tarım Ulaştırma Politikası Vergilendirme Enerji Çevre

Aynı fasıl kapsamında geçiş süreci talep eden ülkeler için, geçiş sürecinin konusu farklılık arz edebilmektedir. Ayrıca, herhangi bir fasılda geçiş süreci talep edilmesi fasılın içeriğini oluşturan AB müktesebatının tümüne uyumda geçiş süreci talep edildiği anlamına gelmemektedir.

Kaynak: Official Journal, L 157, Cilt 48, 21 June 2005 (Katılım Antlaşması Ekleri'nden derlenmiştir.)

Geçiş süreçlerinin süreleri konusunda tektip bir uygulama olmayıp geçiş süreçleri her aday ülke için farklı düzenlenmektedir. Böylece, katılım-sonrası uyum sürecinde, yukarıda da belirtildiği üzere, "differentiation" enstrümanının uygulanmaktadır. Diğer taraftan, aynı fasıl kapsamında geçiş süreci talep eden ülkeler için, geçiş sürelerinin farklılığı yanında geçiş sürecinin konusu da farklılık arz edebilmektedir. Ayrıca, herhangi bir fasılda geçiş süreci talep edilmesi fasılın içeriğini oluşturan AB müktesebatının tümüne uyumda geçiş süreci talep edildiği anlamına gelmemektedir. Geçiş süreçleri uygulamasına örnek olarak Tablo 3'te "Sermayenin Serbest Dolaşımı" faslı kapsamındaki tarımsal arazi, orman alanları ile ikincil ikamet edinimine ilişkin geçiş süreçleri uygulayan ülkeler ile geçiş süreleri gösterilmektedir.²⁵

Tablo 3: Sermayenin Serbest Dolaşımı Faslı Kapsamındaki Tarımsal Arazi, Orman Alanları İle İkincil İkamet Ediniminde Geçiş Süreleri Uygulaması

Ülke	Süre (yıl)
Çek Cumhuriyeti	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi) 5 (İkincil ikamet edinimi)
Estonya	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi)
Letonya	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi)
Litvanya	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi)
Macaristan	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi) 5 (ikincil ikamet edinimi)
Polonya	12 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi) 5 (ikincil ikamet edinimi)
Slovakya	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi)
Bulgaristan	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi) 5 (ikincil ikamet edinimi)
Romanya	7 (Tarımsal arazi ve orman alanlarının edinimi) 5 (ikincil ikamet edinimi)
Güney Kıbrıs	5 (ikincil kullanım için ikamet edinimi) ²⁶

Kaynak: Official Journal, L 236, Cilt 46, 23 September 2003 ve Official Journal, L 157, Cilt 48, 21 June 2005 (Katılım Antlaşmaları Ekleri'nden derlenmiştir)

Katılım Antlaşması Eklerinin hükümleri incelediğinde, katılımın gerçekleştiği tarihten itibaren geçiş süreçlerinin 5 ya da 7 yıl gibi dönemsel olarak düzenlenebileceği gibi, geçişin sona ereceği tarihin spesifik olarak belirtilmesi suretiyle de düzenlendiği görülmektedir. Örnek olarak, Sermayenin Serbest Dolaşımı faslı kapsamında, ikinci ikamet edinimine ilişkin Katılım Antlaşması'nın imzalandığı tarihte yürürlükte olan Macaristan ulusal mevzuatındaki sınırlamaların 5 yıl korunacağı hükme bağlanmıştır. Bir başka deyişle Macaristan, ilgili ulusal mevzuatının AB müktesebatına uyumunu, Birliğe katılımının gerçekleştiği tarihten itibaren 5 yıl içinde tamamlayacaktır. Geçiş sürecinin sona ereceği tarihin spesifik olarak belirtilmesine ise, Hizmet Sunum Serbestisi faslı kapsamında Slovakya örneği verilebilir. Bu fasıl kapsamındaki 97/9/EC sayılı Direktifin 4. maddesi derogasyonu ile AB'deki yatırımcılar için uygulanan "asgari tazminat seviyesi"nin 31 Aralık 2006'ya kadar Slovakya'da uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır. Böylece, Birliğin ilgili hukukî düzenlemesinin Slovakya'da hangi tarihten itibaren uygulanacağı Katılım Antlaşması'nda hükme bağlanmıştır. Ayrıca, Katılım Antlaşması'na geçiş sürelerinin uzatılmasına

Birliğin ilgili hukukî düzenlemesinin Slovakya'da hangi tarihten itibaren uygulanacağı Katılım Antlaşması'nda hükme bağlanmıştır. Ayrıca, Katılım Antlaşması'na geçiş sürelerinin uzatılmasına imkân tanıyan hükümler de konulabilmektedir.

imkân tanıyan hükümler de konulabilmektedir. Geçiş sürelerinin uzatılmasına ilişkin Katılım Antlaşması'nda yer alan hükümlerde, gerekçelere ilişkin yeterli kanıtların varlığı halinde, yeni üye ülkenin talebi üzerine Komisyon tarafından uzatılabileceği belirtilmektedir. Örnek olarak, Macaristan 10 Eylül 2010'da ülkede yerleşik olmayan AB vatandaşlarının, tarım alanları ediniminin sağlanması için 3 yıl ek süre talep etmiştir. Komisyon 20 Aralık 2010'da aldığı karar ile, Macaristan'daki tarım arazilerinin edinimine ilişkin geçiş süresini bir defaya mahsus olmak üzere 30 Nisan 2014'e kadar uzatmıştır.²⁷

AB'ye katılım müzakereleri devam eden Türkiye ve Hırvatistan'ın da, zorlanabilecekleri müzakere fasıllarında, uyum sürecinin katılım sonrası devam etmesini, bir başka deyişle geçiş süreci, talep etme hakları bulunmaktadır. AB'nin Türkiye ve Hırvatistan ile yürüttüğü üyelik müzakerelerinin kılavuz ilkeleri ve dolayısıyla geçiş sürecine ilişkin genel prensipler ise her iki ülkenin 3 Ekim 2005 tarihli Müzakere Çerçeve Belgesi'nde açıklanmıştır.²⁸ Bu Belge'de, Türkiye'nin kısa süreli ve kapsam bakımından dar olmak şartıyla, AB müktesebatının uygulanmasına ilişkin aşamaları açıkça tanımlayan bir program ile birlikte geçiş önlemleri talep edebileceği belirtilmektedir. İç pazarın genişletilmesine ilişkin konularda düzenleyici önlemlerin ivedilikle uygulanması gerektiği belirtilen Müzakere Çerçeve Belgesi'nde geçiş sürecinin kısa tutulması gerektiğinin de altı çizilmiştir. AB'nin geçiş süreci konusunda fazla esnek davranmadığı bilinmektedir. Bu nedenle, aday ülkelerin geçiş süreci taleplerini gerekçelendirmesi gerekmektedir.²⁹ Yine de Müzakere Çerçeve Belgesi'nde, AB tarafından önerilebilecek geçiş süreci uygulamalarına ilişkin aşağıda yer aldığı şekilde uzun geçiş süreçlerini ve kalıcı önlemleri mümkün kılacak ifadeler kullanılmıştır.

Long transitional periods, derogations, specific arrangements or permanent safeguard clauses, i.e., clauses which are permanently available as a basis for safeguard measures, may be considered. The Commission will include these, as appropriate, in its proposals in areas such as freedom of movement of persons, structural policies or agriculture.³⁰

Öte yandan AB üyelik sürecinde, Katılım Antlaşması'nın imzalanmasını ve onaylanmasını müteakip Avrupa Adalet Divanı nezdinde görülen davalar, katılım sonrası uyum süreci kapsamında ihtilafların çıkabileceğini göstermektedir. AB'nin son genişlemesinde, katılım-sonrası uyum sürecinin Adalet Divanı davalarına konu olması, Katılım Antlaşması'nda düzenlenen geçiş sürecinin içeriği ya da süresine ilişkin ihtilaflardan kaynaklanmayıp Katılım Antlaşması'nın imza tarihinden sonra Antlaşma'nın 23üncü,³¹ 55inci³² ve 57inci³³ maddelerine istinaden gerçekleştirilen hukukî tasarruflara ilişkin ihtilaflardan kaynaklanmıştır. Bir başka deyişle, ihtilafların asıl kaynağı,

AB'nin geçiş süreci konusunda fazla esnek davranmadığı bilinmektedir. Bu nedenle, aday ülkelerin geçiş süreci taleplerini gerekçelendirmesi gerekmektedir. Yine de Müzakere Çerçeve Belgesi'nde, AB tarafından önerilebilecek geçiş süreci uygulamalarına ilişkin uzun geçiş süreçlerini ve kalıcı önlemleri mümkün kılacak ifadeler kullanılmıştır.

SDE Analiz

Katılım Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, ikincil hukukî tasarruf araçları ile yeni üyelere derogasyon sağlanmaya çalışılması olmuştur.

Avrupa Adalet Divanı'nın 28 Kasım 2006 tarihli kararına dair davanın konusu,³⁴ Katılım Antlaşması'nın 57inci maddesine istinaden hazırlanan 1223/2004 sayılı Konsey Tüzüğü'nden kaynaklanan uyumsuzluk nedeniyle AP'nin Adalet Divanı'na iptal istemiyle başvurmasıdır. AP, elektrik piyasasında sınıraşan işlemler ağına giriş koşullarını düzenleyen 1228/2003 sayılı Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin Slovenya lehine geçici derogasyon sağlayan ve Katılım Antlaşması'nın 57inci maddesine istinaden hazırlanan 28 Haziran 2004 tarihli ve 1223/2004³⁵ sayılı Tüzüğü'nün iptal edilmesine yönelik talepte bulunmuştur. AP bu talebinde, dava konusu düzenlemenin Topluluk mevzuatının etkin uygulanmasını ertelemeyi amaçladığını, bu nedenle tasarrufun 57inci madde hükmü kapsamında değerlendirilemeyeceğini ileri sürmüştür. AP, Katılım Antlaşması'nın yeni üye ülkeler lehine derogasyonların kabul edilmesine imkân veren genel bir uygulamaya ilişkin hüküm içermediğini, Antlaşma'nın 57inci maddesinin de bu amaçla kullanılmayacağını ileri sürmüştür. Adalet Divanı ise kararında, 1223/2004 sayılı Tüzüğü'nün Topluluk kuralının etkin olarak uygulanmasını geçici olarak ertelemeyi amaçlayan bir düzenleme olması nedeniyle Katılım Antlaşması'nın 57inci maddesi hükmü kapsamında "adaptation" olmadığı kararıyla anılan Tüzüğü feshetmiştir. Ancak anılan feshin negatif etkilerini bertaraf etmek amacıyla, düzenlemenin etkilerinin yasal temeli olan yeni bir düzenleme kabul edilinceye kadar yürürlükte kalacağını belirtmiştir.

Adalet Divanı nezdinde görülen bir diğer dava örneği ise, AP'nun 2004/85/EC³⁶ sayılı Konsey Direktifi'nin iptal edilmesi amacıyla Konsey'e açtığı davadır.³⁷ AP, bir önceki davaya benzer şekilde, elektrik iç pazarına ilişkin ortak kurallar içeren 2003/54 sayılı Direktif'in bazı hükümlerinin³⁸ Estonya tarafından etkin uygulanmasını geçici olarak önlemeye yönelik 2004/85/EC sayılı Direktifin, Katılım Antlaşması'nın 57inci maddesine dayandırılmayacağını iddia etmiştir. Divan, ilgili düzenlemenin Estonya'ya Katılım Antlaşması'nın ötesinde ek derogasyon sağladığı gerekçesiyle, ihtilafa konu Konsey tasarrufunu feshetmiştir. Her iki davanın konusu, Birliğe yeni katılan herhangi bir üyeye, Birliğe uyum kapsamında, Birlik kurumlarının hukuki tasarrufları aracılığıyla sağlanacak derogasyonların yasal zemini üzerinde ihtilaf çıkabileceğini göstermektedir.

Katılım-sonrası uyum sürecine konu bir diğer dava örneği de Polonya ve Konsey arasında ortak tarım politikasına uyum kapsamındaki ihtilaftan kaynaklanmıştır.³⁹ Katılım Antlaşması'nın 23üncü maddesi, Konsey'e Ortak Tarım Politikası'na ilişkin Avrupa müktesebatında gerçekleştirilen değişikliklere AB'ye katılmakta olan ülkelerin uyumunu sağlamaya yönelik tasarrufta bulunma yetkisi vermektedir. Anılan yetki kapsamında, Konsey

AP, Katılım Antlaşması'nın yeni üye ülkeler lehine derogasyonların kabul edilmesine imkân veren genel bir uygulamaya ilişkin hüküm içermediğini, Antlaşmanın 57inci maddesinin de bu amaçla kullanılmayacağını ileri sürmüştür.

SDE Analiz

2004/281/EC⁴⁰ sayılı Kararı yeni üye ülkelerde tarım sektörüne yapılacak doğrudan ödemeleri düzenlemektedir. Polonya, Konsey Kararı'nın uyuma yönelik bir karar değil, katılım koşullarının değiştirilmesine yönelik bir karar olduğunu iddia ederek tasarrufun feshedilmesini istemiştir. Divan Kararında ise Polonya'nın iddialarını kabul edilmeyerek Konsey Kararı'nın Katılım Antlaşması'nın 23üncü maddesi uyarınca "gerekli uyum"un teminine yönelik olduğunu, anılan madde kapsamında Konsey'in yetki aşımında bulunmadığını ve mevcut tarım politikasında kapsamlı değişiklikler öngörmediğini belirtmiştir. Anılan dava, AB müktesebatının dinamik yapısı nedeniyle, Katılım Antlaşması'nın imzalandığı tarihten sonra müktesebatta gerçekleştirilen değişikliklere yeni üyelerin uyumu konusunda gerçekleştirilecek tasarrufların ihtilafa sebep olabileceğini göstermektedir.

*Polonya, Konsey
Kararı'nın uyuma
yönelik bir karar
değil, katılım
koşullarının
değiştirilmesine
yönelik bir karar
olduğunu iddia
ederek tasarrufun
feshedilmesini
istemiştir.*

Sonuç

AB'ye uyum süreci, Birliğe üyelik başvurusu ile başlayan ve katılımın gerçekleştiği anda sona eren bir süreç olmayıp, katılımın gerçekleştiği tarihten itibaren de devam eden bir süreçtir. Dolayısıyla, AB'ye uyum sürecinin "katılım-öncesi" ve "katılım-sonrası" olarak iki alt sürece ayırmak gerekmektedir.

Katılım-öncesi uyum süreci, aday ülkenin üyeliğin gerektirdiği şartları karşılama ve AB müktesebatına uyum çalışmalarının sürdüğü ve üyelik yolundaki ilerleyişinin AB tarafından yakından izlenilerek değerlendirildiği bir süreçtir. Katılım-sonrası uyum süreci ise, müzakereler esnasında her bir fasıl görüşüldükten sonra Katılım Antlaşması hükümleri ile düzenlenmektedir. Böylelikle, yeni üye ülkenin hangi fasıla ne kadar süre sonra tamamen uyum sağlayacağı, bir diğer deyişle AB'nin hangi tasarrufunun yeni üye ülkeye ne zamandan itibaren yürürlüğe gireceği, Katılım Antlaşması'nın geçiş süreçlerini düzenleyen hükümlerinden anlaşılmaktadır. Ancak, AB'nin son genişlemesinde, yeni üyelerin Birliğe adaptasyonuna ilişkin tasarrufları Avrupa Adalet Divanı nezdinde dava konusu olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Birlik üyeleri ile aday ülkeler arasında akdedilen Katılım Antlaşmaları'nın iki özelliğinin altını çizmek gerekmektedir. Birincisi, katılım sonrası uyum sürecinde uygulanacak geçiş süreci Antlaşma hükümleri ile düzenlenmektedir. İkincisi ise, yeni üyenin katılım sonrası uyum sürecinde, AB kurumlarının yeni üye ülke lehine derogasyon uygulamaya yönelik tasarruflarının yasal zemini Katılım Antlaşması hükümlerinde aranmaktadır.

AB'ye katılım müzakereleri devam eden Türkiye şu ana kadar geçici olarak kapanan bir başlığı ile katılım öncesi uyum sürecindedir. Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğinin gerçekleşmesiyle katılım sonrası uyum süreci başlayacaktır. Türkiye'nin katılım sonrası uyum sürecinin içeriği ve süresi, Müzakere Çerçeve Belgesi'ndeki ilkeler ışığında ve beşinci genişlemenin birinci ve

AB'ye katılım müzakereleri devam eden Türkiye şu ana kadar geçici olarak kapanan bir başlığı ile katılım öncesi uyum sürecindedir. Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğinin gerçekleşmesiyle katılım sonrası uyum süreci başlayacaktır.

SDE Analiz

AB'ye Katılım Öncesi ve Sonrası Uyum Süreçleri

20

ikinci dalgasındaki ülkelere sağlanan geçiş süreçleri örnek alınarak müzakere edilip Katılım Antlaşması hükümleri ile düzenlenecektir. Ayrıca, Katılım Antlaşması'na konulacak uyum sürecine ilişkin hükümler, AB kurumlarının Türkiye'nin katılım sonrası Birliğe uyumuna yönelik tasarruflarının da yasal zeminini teşkil edecektir.

*Katılım
Antlaşması'na
konulacak uyum
sürecine ilişkin
hükümler, AB
kurumlarının
Türkiye'nin katılım
sonrası Birliğe
uyumuna yönelik
tasarruflarının da
yasal zeminini
teşkil edecektir.*

SDE Analiz

Sonnotlar

- ¹ **The Treaty on European Union, Official Journal C 191, 29 July 1992,**
<<http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/hm/11992M.html>>
**Consolidated Versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the
Functioning of the European Union, Official Journal C 115 , 09 May 2008 P. 0001
– 0388,**
<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0001:01:EN:HTML>>
- ² **Presidency Conclusions, Copenhagen European, 21-22 June 1993,**
< http://www.europarl.europa.eu/enlargement/ec/pdf/cop_en.pdf>
- ³ M. Emerson, et.al., **Just What Is This “Absorption Capacity” of the European Union,**
CEPS Policy Brief, No.113, September 2006.
- ⁴ **“Conditions for Enlargement”**, <http://ec.europa.eu/enlargement>.
- ⁵ A. Dimitrova, “Governance by Enlargement? The Cse of the Administrative Capacity
Requirement in the EU’s Eastern Enlargement”, **West European Politics**, Cilt 25, 2002,
ss. 171-190.
- ⁶ **“Screening and monitoring”**, [http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-
of-enlargement](http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement).
- ⁷ Komisyon üyelik müzakerelerin AB müktesebatının müzakeresi olmadığını, “...acquis
that which has been agreed are not negotiable. For candidates, it is essentially a matter
of agreeing on how and when to adopt and implement EU rules and procedures”
şeklinde ifade etmektedir. “The Mandate and the Framework”, [http://ec.europa.eu/
enlargement](http://ec.europa.eu/enlargement).
- ⁸ AB’nin Türkiye ve Hırvatistan ile üyelik müzakereleri 35 fasılda yürütülmektedir. Beşinci
Genişleme kapsamındaki müzakereler ise 31 fasılda yürütülmüştü.
- ⁹ “Negotiations”, <http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work>.
- ¹⁰ İktisadi Kalkınma Vakfı, **Avrupa Birliği İle Katılım Müzakereleri Rehberi**, İstanbul,
İKV Yayınları No. 184, Şubat 2005.
- ¹¹ Türkiye; 2001, 2003 ve 2008’de olmak üzere üç adet Avrupa Birliği Müktesebatının
Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program hazırlamıştır.
- ¹² **“Closure of Negotiations and Accession Treaty”**, [http://ec.europa.eu.int/
enlargement/the-policy/process-of-enlargement](http://ec.europa.eu.int/enlargement/the-policy/process-of-enlargement).
- ¹³ M.A. Vachudova, **Europe Undivided**, NY, Oxford University Press, 2005, s. 108.

- 14 a.g.e., s.109.
- 15 a.g.e., s.111.
- 16 B. Steunenbarg, A. Dimitrova, "Compliance in the EU Enlargement Erocess: The Limits of Conditionality", **European Integration Online Papers**, Cilt 11, 2007, s.3.
- 17 Daha fazla bilgi için, bkz. F. Schimmelfening ve U. Sedelmeier, **The Europeanization of Central and Eastern Europe**, Ithaca, NY, Cornell University Press, 2005.
- 18 F. Trauner, **Post-accession Compliance with EU Law in Bulgaria and Romania: A Comparative Perspective**, Working Paper No. 01, Institute for European Integration Research, Vienna, 2009, s.4.
- 19 D. Yiğit, "Iceland Towards EU Membership", **Political Reflection**, Cilt 1, No 3, 2010, s. 40.
- 20 Katılım müzakerelerinde aday ülke, "geçiş süreçleri" yanında "istisna" da talep edebilir. Aday ülkenin AB müktesebatının bir bölümünün uygulanmasından imtina etmesine imkân veren istisnalar, çok nadir durumlarda kabul edilmektedir. İktisadi Kalkınma Vakfı, **Avrupa Birliği İle Katılım Müzakereleri Rehberi**, s.34. Aday ülkelerin katılım müzakerelerinde istisna talep etmesi, AB'ne uyum süreci kapsamında değerlendirilmeyeceğinden, bu yazıda istisna örnekleri konu edilmemiştir.
- 21 "Differentiation" kavramı, asıl olarak, AB'ne üye ülkelerin Avrupa entegrasyon sürecine uyum hususunda aynı isteği ve kabiliyeti gösterememe durumunda, üye ülkelere "zaman," "alan" ve "konu" bazında farklılaşma imkânı sağlanmasını ifade eden bir kavramdır. Günümüzde tartışılmakta olan "Multi-speed", "Variable Geometry" ve "A la Carte" kavramları, "differentiation" uygulamasına ilişkin tartışmaların uzantılarıdır. Tartışmalara dair, bkz. C.D. Ehlermann, **Increased Differentiation or Stronger Uniformity**, No. 95/21, Florence, European University Institute, 1995.
- 22 A. Wiener, **Finality vs. Enlargement: Constitutive Practices and Opposing Rationales in the Reconstruction of Europe**, Jean Monnet Working Paper 8/02, 2002, s.21.
- 23 **Official Journal, L 236**, Cilt 46, 23 September 2003.
- 24 "Article 24-The measures listed in Annexes V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII and XIV to this Act shall apply in respect of the new Member States under the conditions laid down in those Annexes".
- 25 Slovenya için sermayenin serbest dolaşımı faslı kapsamında, tarımsal arazi, orman alanlarının edinimi ya da ikincil ikamet edinimi gibi bir ayrıma gidilmeyerek, Slovenya'nın Katılım Antlaşması'nın 37. maddesine istinaden gayrimenkul piyasasına ilişkin katılım tarihinden itibaren maksimum 7 yıl için koruyucu önlemler talep edebileceği hükme bağlanmıştır.
- 26 Katılım Antlaşması'nın Eklerinde, "sermayenin serbest dolaşımı" faslı kapsamında "acquisition of secondary residences" ifadesi kullanılırken, Güney Kıbrıs için "acquisition of residences for secondary use" ifadesi kullanılmıştır.
- 27 Commission Decision of 20 December 2010 extending the transitional period concerning the acquisition of agricultural land in Hungary, **Official Journal of the European Union, L 336/60**, 21.12.2010. **Commission Grants Hungary Extension of Transitional Period for the Acquisition of Agricultural Land**, EUROPA Pres Releases, Brussels, 20 Aralık 2010.
- 28 AB ile üyelik müzakereleri devam eden Hırvatistan'ın "sermayenin serbest dolaşımı" ve "ulaştırma politikası" faslları kapsamında geçiş süreçleri talep ettiği bilinmektedir. Hırvatistan tarım alanlarının satışında 7 yıl, gemi taşımacılığında ise 2016 yılına kadar geçiş süreçleri talep etmektedir. **Croatia Given Important Transitional Periods in EU Accession Talks**, Brussels, 5 September 2010, <http://eu.mfa.hr>.
- 29 İktisadi Kalkınma Vakfı, **Avrupa Birliği İle Katılım Müzakereleri Rehberi**, s.34.

- 30 **Negotiating Framework: Principles Governing the Negotiations**, Luxembourg, 3 October 2005, www.europa.eu.int.
- 31 "Article 23-The Council, acting unanimously on a proposal from the Commission and after consulting the European Parliament, may make the adaptations to the provisions of this Act relating to the common agricultural policy which may prove necessary as a result of a modification in Community rules. Such adaptations may be made before the date of accession."
- 32 "Article 55- At the duly substantiated request of one of the new Member States, the Council, acting unanimously on a proposal from the Commission, may, before 1 May 2004, take measures consisting of temporary derogations from acts of the institutions adopted between 1 November 2002 and the date of signature of the Treaty of Accession."
- 33 "Article 57-(1). Where acts of the institutions prior to accession require adaptation by reason of accession, and the necessary adaptations have not been provided for in this Act or its Annexes, those adaptations shall be made in accordance with the procedure laid down by paragraph 2. Those adaptations shall enter into force as from accession. (2). The Council, acting by a qualified majority on a proposal from the Commission, or the Commission, according to which of these two institutions adopted the original acts, shall to this end draw up the necessary texts."
- 34 Judgment of the Court (Grand Chamber) of 28 November 2006, **Case C-414/04**. European Commission Legal Service-Summaries of Important Judgments, **C-413/04 and C-414/04** European Parliament v Council, judgments of 28 November 2006, Institutional issues-choice of legal basis.
- 35 Council Regulation No 1223/2004 of 28 June 2004 amending Regulation (EC) No **1228/2003** of the European Parliament and of the Council regards the date of application of certain provisions to Slovenia, Official Journal L 233, 02/07/2004.
- 36 Council Directive **2004/85/EC** of 28 June 2004 amending Directive 2003/54/EC of the European Parliament and of the Council as regards the application of certain provisions to Estonia, Official Journal L 236, 2004.
- 37 Judgment of the Court (Grand Chamber) of 28 November 2006, **Case C-413/04**. European Commission Legal Service-Summaries of important judgments, **C-413/04 and C-414/04** European Parliament v Council, judgments of 28 November 2006, Institutional issues-choice of legal basis.
- 38 2003/54 sayılı Direktifi'nin 21(1)(b) ve (c) hükümleri.
- 39 Judgment of the Court (Grand Chamber) of 23 October 2007, **Case C-273/04**. European Commission Legal Service-Summaries of important judgments, **C-273/04** Poland v Council, judgment of 23 October 2007, Institutional matters- adaption of the Act of Accession before its entry into force.
- 40 Council Decision **2004/281/EC** of 22 March 2004 adapting the Act concerning the conditions of accession of the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Cyprus, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Hungary, the Republic of Malta, the Republic of Poland, the Republic of Slovenia and the Slovak Republic and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded, following the reform of the common agricultural policy.

